

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò cum Scoto : Virtus humana solum potest esse in illa potentia , quæ est propria hominis in quantum homo est : Atqui appetitus sensitivus non est hujusmodi , sed communis hominibus & brutis : Ergo virtus humana seu moralis non potest in illo subjectari.

Huic argumento patet responso ex dictis in initio hujus articuli , ubi advertimus non esse sermonem de appetitu sensitivo secundum se , sed prout in homine aliquid rationis participat , quo pacto non convenit brutis.

Objicies secundo : Virtus moralis est habitus electivus , ut patet ex ejus definitione , disputatione præcedenti adducta : Sed habitus existens in appetitu sensitivo non est electivus ; cum electio non sit actus appetitus sensitivi , sed solius voluntatis , ut docet D. Thomas supra quæst. 13. art. 2. Ergo habitus existens in appetitu sensitivo virtus moralis esse nequit ; subindeque non in tali appetitu , sed in sola voluntate , virtutes morales subjectantur.

Respondeo omnem virtutem moralem esse quidem habitum electivum ; in eo tamen differre virtutes morales quæ versantur circa passionem , & resident in appetitu sensitivo , ab aliis quæ non habent moderari passiones , & in voluntate subjectantur , quod istæ sunt habitus electivi formaliter , directe , & immediatè , quia directe & immediatè efficiunt electionem , quæ in voluntate residet , illæ verò sunt habitus electivi solum participativè , indirectè , mediatè , & completivè : tum quia eliciunt actum appetitus in quo electio voluntatis & ordo rationis participatur : tum etiam quia moderando passiones appetitus , quæ electionem debitam perturbant , indirectè & mediatè ad illam conducunt : tum denique , quia licet ipsam electionem directe non eliciant , efficiunt tamen actum appetitus sensitivi executivum & completivum illius , subindeque habitus electivi executivè & completivè dici possunt. Quam doctrinam & solutionem fuse expendunt Salmanticensis hic disp. 2. dubio 2. §. 2. eamque variis D. Thomæ testimoniis illustrant.

Dices , Ex hac solutione sequi , quod in voluntate debeat poni virtus aliqua ad producendam illam electionem ad quam indirectè solum & mediatè virtutes temperantiæ & fortitudinis in appetitu sensitivo existentes concurrunt : Sed hoc dici nequit , aliòquin ad moderandas passiones requirerentur duo genera virtutum moralium , quarum aliæ in voluntate , aliæ in appetitu sensitivo existerent : Ergo , &c. Sequela probatur : Antequam passiones appetitus sensitivi sint moderatæ per habitus fortitudinis & temperantiæ , voluntas patitur difficultatem in eligendo illarum objecto : Ergo ad vincendam talem difficultatem , & ad resistendum passionibus appetitus irascibilis & concupiscibilis , requiritur aliqua virtus in voluntate.

Respondeo negando Sequelam : Ut enim articulo sequenti ostendemus , voluntas non eget virtute superadditâ , ut tendat in bonum proprium , quale est illud ad quod ordinantur temperantiæ & fortitudo. Ad probationem in contrarium dicendum est , illam solum probare , quod voluntas ob conjunctionem quam habet cum appetitu rebelli , indigeat habitu continen-

A tix ad resistendum passionibus concupiscibilis , & habitu constantiæ seu perseverantiæ ad resistendum passionibus irascibilis : illi tamen habitus non habent rationem virtutis , ut docet S. Thomas infra quæst. 58. art. 3. ad 2. quia vera virtus non est in voluntate circa passiones , quamdiu non sunt sedatæ , cum virtus sit dispositio perfecti ad optimum , id est ad perfectam operationem : patet autem quod continentia & perseverantia non sunt in voluntate absque perturbatione passionum , imò ad hoc ponuntur in illa , ut resistat passionibus contra rationem insurgentibus : Ergo sicut prædicti habitus non habent consummare bonum ad quod ordinantur , nimirum moderantiam passionum , ita nec habent rationem virtutis.

B Objicies tertio : Virtus moralis debet habere pro subjecto potentiam liberam : Sed appetitus sensitivus non est potentia libera : Ergo non est subjectum virtutis moralis. Major est certa : virtus enim moralis debet esse principium actus liberi , & moralis , subindeque subjectari in potentia libera. Minor etiam videtur manifesta : cum libertas non in parte inferiori & sensitiva , sed in superiori & intellectiva resideat , & sit formaliter in voluntate , & in intellectu radicaliter.

Respondet primò Martinez , appetitum sensitivum esse principium actus liberi , non intrinsicè à libertate existente in ipso , sed extrinsicè ab ea quæ est in actu voluntatis , Sed hæc responsio difficultatem non solvit : cum enim omnis actus virtutis sit intrinsicè bonus & moralis , debet etiam esse intrinsicè liber , præsertim cum bonitas moralis supra ipsam libertatè fundetur.

Respondent secundo alii ex nostris Thomistis , quod sicut cogitativa in homine ex conjunctione , quam habet cum intellectu , vim aliquam discurrendi participat , ut colligitur ex S. Thoma 1. p. quæst. 78. art. 4. in corp. & ad 5. ita appetitus sensitivus , ut est in homine , ex conjunctione quam habet cum voluntate , & ex eo quod utraque potentia radiceretur in eadem anima , aliquam libertatem intrinsicam participat , ut docet idem S. Doctor in 2. dist. 21. quæst. 1. art. 2. ad 5. his verbis : *Appetitus concupiscibilis habet quandam libertatem in homine , secundum quod potest obedire imperio rationis , & sic in concupiscibili potest esse peccatum.*

D Verum licet hæc doctrina verissima sit , & menti Angelici Doctoris consona , non sufficit tamen ad evacuandam difficultatem argumenti propositi : nam actus virtutis debet esse simpliciter liber , sicut est simpliciter bonus & honestus : libertas verò , quam appetitus à voluntate participat , ob conjunctionem illam habituales , & radicationem quam habent in eadem anima , tantum est secundum quid & imperfecta , & ideo non sufficit ad peccandum mortaliter , nisi consensus voluntatis accedat , sed solum venialiter , ut in Tractatu de peccatis fuse ostendimus. Unde

E Ad objectionem dicendum est cum Salmanticensibus , quod licet appetitus sensitivus hominis , ex vi conjunctionis quam habet cum voluntate , non evadat simpliciter liber , sed solum secundum quid , ex actuali tamen influxu & motione voluntatis , per quam ipsum applicat ad operandum , participat intrinsicè libertatem perfectam : unde sicut in ipso ut actualiter moro à voluntate potest reperiri vitium , & peccatum , non solum veniale , sed etiam mortale ; ita prout

22.

23.

24.

25.

Dist. 5. art. 2.

26.

